

Politiets organisering og innsats

For å beskytte trusselutsatte

Olaf Kristiansen
Politiinspektør

Tema

Vitnebeskyttelse - kort historikk

Politiets strukturering av beskyttelsen

Politiets metode, risikoanalyse og beskyttelsestiltak

Menneskehandel - utfordringer og status

Historikk

1997 - Metodeutvalget

1997 - Europarådet (anbefaling nr 13 1997)

2000 – FNs konvensjon om grenseoverskridende organisert kriminalitet

2000 – Strl § 132a (Ot.prp. nr.40 beskytte aktører i rettsvesenet mot trusler og represalier)

2000 - Handlingsplan - Vold mot kvinner

2001 - Arbeidsgruppe nedsatt av Justisdep.

2002 – Vitnebeskyttelse i Politidirektoratet

2004 – Lov om fiktiv identitet

Beskyttelse for:

Aktørene i rettssystemet (strl. § 132a)

Vitne, forsvarer, dommer, aktor, politi osv.

Offer for vold i nære relasjoner

Kvinne / barn

Et middel for å:

Bekjempe kriminalitet (spesielt organisert)

Ivareta menneskerettighetene

Organisering i politiet

(Nasjonale retningslinjer for vitnebeskyttelse)

Politidistriktene (99 % av tilfellene)

1. Fange opp / forutse trusler
2. Foreta risikoanalyse
3. Iverksette beskyttelsestiltak

Politidirektoratet (vitnebeskyttelsesprogram)

Overta de alvorligste tilfellene fra politidistriktene

Behandle søknad og bistå ved fiktiv identitet (Politolovens kap IIa)

Samarbeid med utenlandske politimyndigheter

Fange opp trusselen

FNs konvensjon om organisert kriminalitet (art. 24):

Hver statspart skal, så langt den evner, treffe hensiktsmessige tiltak for å sørge for effektiv beskyttelse mot mulige represalier eller skremser for vitner i straffesaker som avgir forklaring om lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, og, når det er hensiktsmessig, for deres slektninger og andre personer som står dem nært

Nasjonale retningslinjer for vitnebeskyttelse:

Politidistriktene skal etablere rutinene som sikre at politiet og påtalemyndigheten på et hvert stadium av etterforskningen vurderer mulighetene for trusler og represalier som vitner kan bli utsatt for

Risikoanalyse

Politidistriktene skal:

2. Vurdere trusselen
3. Foreta bevisvurdering (påtalemessig vurdering ved straffesak)
4. Vurdere den trusselutsattes skikkethet

Politidirektoratet skal:

Utvikle metoder for risikoanalyse

Bistå politidistriktene med råd og veiledning

Trusselvurdering

Vurdering av:

Motivasjon til å gjennomføre trusler

Evne til å gjennomføre trusler

Til ettertanke:

Mange som fremsetter trusler utgjør ingen trussel

Noen som fremsetter trussel kan til syvende og sist utgjøre en trussel

Noen som utgjør en trussel, fremsetter ikke trusler

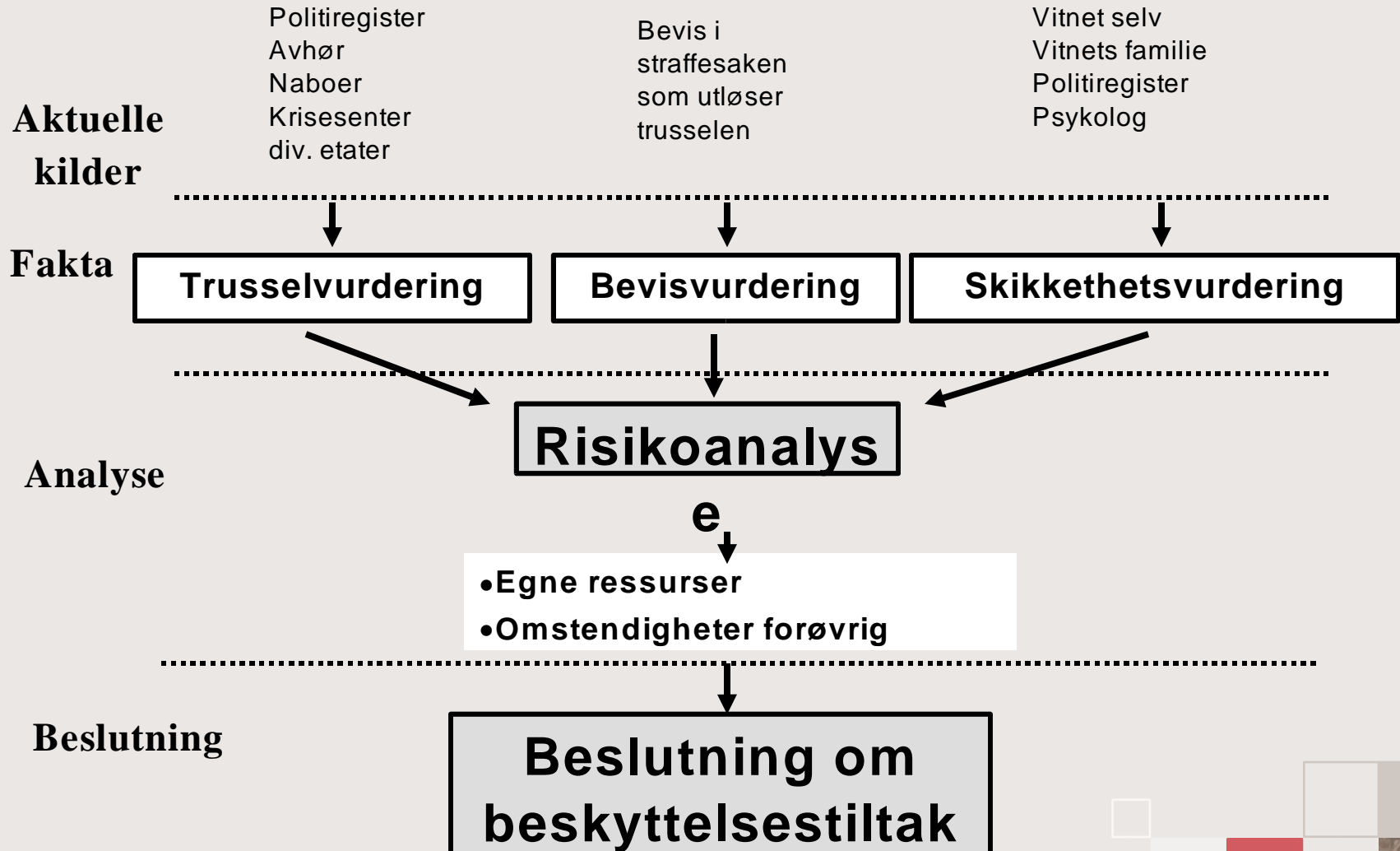
Skikkethetsvurdering

Vurdering av:

2. I hvilken grad den trusselutsatte er i stand til å ivareta egen sikkerhet og la seg beskytte
4. Vurdere den trusselutsattes personlige og sosiale forutsetninger for at å kunne leve med de restriksjoner beskyttelsestiltak vil medføre

Risikoanalyse forts... **Prosess**

Beskyttelsestiltak

Tiltak for å:

Bekjempe trusselen (Motivasjon x Evne)

Redusere risikoen (Sannsynlighet x Konsekvens)

Som vitnet selv kan iverksette

Praktiske som politidistriktene iverksetter

Rettslige tiltak

Beskyttelsestiltak – et utvalg

Politidistriktene:

Kontaktperson i politiet

Besøksforbud

Voldsalarm

Relokalisering med adressesperre

Kode 7 - fortrolig og Kode 6 strengt fortrolig

Politidirektoratet:

Relokalisering og slette alle spor (inn- og utland)

Fiktiv identitet

! Å lære å mestre / leve med trusselen !

Beskyttelsestiltak – fiktiv identitet

Politi-loven kap. IIa

Tre vilkår:

1. Registrert i folkeregisteret
2. Står i fare for å bli utsatt for alvorlig kriminalitet rettet mot liv, helse eller frihet
3. Andre beskyttelsestiltak er utilstrekkelige

Personlig søknad i samarbeid med lokalt politidistrikt

Totalvurdering

Helt ny identitet, ikke bare nytt personnummer

Må flytte til ukjent sted og starte nytt liv

Begrenset kontakt (via Politidirektoratet) med familie og venner.

Menneskehandel – beskyttelse og bistand

Utfordringer ved beskyttelse og bistand:

Beskyttelse

- Kommunikasjonsproblem (Språk, kultur)
- Ukjente organiserte kriminelle miljø

Bistand

- Traumatisert
- Uten sosialt nettverk
- Mangler grunnleggende kunnskaper om samfunnet
- Aktivisering og oppfølging

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

■ Regjeringen vil arbeide for å sikre at kvinner og barn som er ofre for menneskehandel beskyttes og får hjelp

Politidirektoratet

1. ved å avklare vilkår for at ofre for menneskehandel kan anerkjennes som flyktning. (**Kommunal- og regionaldepartementet**)
2. ved å ta initiativ for å sikre trygge oppholdssteder med tilgang til nødvendig bistand og informasjon. Dette skal gjennomføres i dialog og samarbeid mellom det offentlige hjelpeapparatet, krisesentre og frivillige organisasjoner. Barns særskilte behov skal ivaretas, og dette vil bli nærmere utredet. (**Justisdepartementet**, Barne- og familiedepartementet, Helsedepartementet, Sosialdepartementet)
3. ved å legge til rette for at bortvisningsvedtak vedrørende ofre for menneskehandel kan stilles i bero i inntil 45 dager (en refleksjonsperiode), med sikte på praktisk oppfølging og hjelpetiltak overfor den enkelte. (**Kommunal og regionaldepartementet**)
4. ved å utvikle og iverksette rutiner for koordinert oppfølging, tilbakeføring og rehabilitering av kvinner og barn, basert på nettverkssamarbeid mellom frivillige organisasjoner og myndigheter i Norge og opprinnelsesland. (**Utenriksdepartementet**, Barne- og familiedepartementet, Justisdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet)

5. ved å følge opp og vurdere behovet for ytterligere beskyttelse, utover det alminnelige vitnebeskyttelsesprogrammet, for kvinner og barn som velger å bistå myndighetene i etterforskning og straffefølgning. (**Justisdepartementet**)
6. ved å støtte etablering av oppsøkende team i prostitusjonsmiljøet som skal formidle informasjon på et kjent språk. Teamet skal bistå i å komme i kontakt med politiet og instanser som kan gi beskyttelse og hjelp. Skriftlig informasjon på ulike språk om rettigheter og muligheter for hjelp og beskyttelse vil bli utarbeidet og distribuert. Teamet skal også bidra til å øke bevisstheten og kompetansen i det etablerte hjelpeapparatet om disse problemene. (**Sosialdepartementet**, Barne- og familiedepartementet, Justisdepartementet)
7. ved å innskjerpe barnevernets og andre aktuelle deler av hjelpeapparatets ansvar for mindreårige som utsettes for menneskehandel. (**Barne- og familiedepartementet**, Helsedepartementet, Sosialdepartementet)

Menneskehandel - utfordringer

Samarbeid mellom forskjellige etater og NGOer

- Uoversiktlig regelverk

- Uoversiktlig organisering

- Manglende forståelse for andres oppgaver / rolle

Særlige hensyn ved straffesaksbehandlingen

- Ingen må gi / love fornærmede/vitner fordeler for å forklare seg til politiet / retten

- Rettslig avhør med de belastninger det kan medføre

- Holde fornærmede / vitnet orientert om utviklingen i straffesaken

Sikkerhet - risiko

- Politiet skal foreta trusselvurdering

- Ikke bidra til å gi fornærmede/offer økt frykt

- Muligheter for å bli manipulert/lurt

